

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 54, No. 62,
1939. március 18., szombat

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietară: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradii Közlöny, inreg. în Reg. Publ. Periodice sub No. 10/1—1938, Trib. Arad.

Az európai politika hullámozása Csehszlovákia megszüntetésének befejezett ténye körül

Róma diadalmasan helyesel, Páris és London hevesen tiltakozik Középeurópa
új helyzetének megteremtése miatt

Diplomáciai feszültség Németország és Anglia között

Páris. A német kormány az átmenet idejére Bűrckel körzetvezetőt nevezte ki a morva területek és Henlein Konrádot a cseh területek kormány megbízottjává. A cseh állam vezérszemélyiségére nézve még illetékes helyen nem történt döntés, de kijelentették, hogy erre a tisztségre Hacha volt elnököt szemelték ki.

Prágai jelentés szerint Gayda tábornok, valószínűleg német beleegyezéssel közölte, hogy átvette Csehország kormánybiztoságának vezetését és jelezte, hogy a tartományi kormány megalakulásának formáit és részleteit később hozza tudomásra. Elterjedt hírek szerint Hacha egyelőre megmarad elnöki méltóságában.

Pozsony. Mach propagandafőnök Szlovákia lakosságához rádióbeszédet intézett.

— Szlovákiát tegnap — mondta Mach — megriasztották azok a hivatalosnak látszó hírek, amelyek szerint a német katonaság megszállotta Eperjest. Ezzel szemben csak az történt, hogy Eperjesre egy német katon-

tiszt érkezett, igaz, hogy hivatalos kiküldetésben, de nem Szlovákiába.

Más hírek szerint a német katonaság Zsolnáról elindult Kelet-Szlovákia felé. Tisztáznunk akartam a dolgokat és kérdéssel fordultunk a német hatóságokhoz, ahol azt a kijelentést kaptuk, hogy a szlovák kormány hozzájárulása nélkül semmi sem történhetik. A szlovák kormány hozzájárulása más irányú és így csak is tévedésről lehet szó. Biztosítjuk, hogy semmi sem történik ami sértene Szlovákia érdekeit.

Az eperjesi állírt igazolja az a tény, hogy Kárpát-ukrainából egy tiszta érkezett, aki azt állította, hogy összekötő tiszta a Hlinka, a Szics és a német katonák között. Nem lehet csodálkozni azon, hogy biztosra vették a német katonák bevonulását és

az emberek öt óra hosszat várokoztak a német katonákra, akik nem jöttek és ma már hivatalosan kijelentették, hogy ilyen szándék nem is volt és nem is lesz.

A német megszállásról szóló hírek tehát nem felelnek meg a valóságnak.

I.

Az új német „protektorátusok” kialakulása

Az új német „protektorátus” alkotmánya

Prágából jelentik: Újabb jelentés részletesen közli Hitler kiáltványának 13 pontját, amely Cseh- és Morvaország helyzetét szabályozza s amelyet Ribbentropp német külügyminiszter olvasott fel a prágai rádióban. A 13 pont a következő:

1. Az egykori cseh-szlovák köztársaságnak a német csapatok által megszállott részei mártól kezdve a nagy német birodalomhoz tartoznak és cseh és morva protektorátus gyanánt védelmet élveznek.

2. A protektorátus területén lakó német népességbe tartozók német állampolgárokká válnak, míg a többi lakosok a cseh és morva protektorátus állampolgárai.

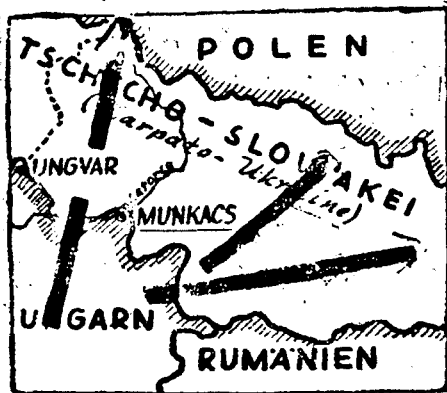
3. A protektorátus autonóm és saját magát igazgatja. A protektorátus a felségjogokat a német birodalom politikai, gazdasági és katonai szükségleteivel összhangban fejt ki és saját szervei és hatóságai útján gyakorolja.

4. A cseh és morva protektorátus autonóm közigazgatásának feje államfőt megillető védelemben és tiszteletadásban részesül. A protektorátus feje Hitler vezér és kancellár bizalmát bírja.

5. A vezér a birodalom érdekeinek képviselője Cseh- és Morvaország számára Prága székhelyű birodalmi védnököt, „Reichsprotektor” nevez ki. A birodalmi védnök, mint a vezér képviselője és a birodalmi kormány

megbízottja, gondoskodik a vezér politikai vezetésének betartásáról. A protektorátus kormány tagjainak kinevezését a birodalmi védnök hagyja jóvá. A birodalmi védnök jo-

A magyar hadsereg felvonulása Kárpátalján

Kárpátalja legújabb német térképe, amelyen három erős nyíl jelöl meg azokat a felvonulási irányokat, amelyeken át felvonultak a magyar honvédsereg egységei, hogy elérjék egész szélességében a lengyel-magyar határt.

gosult tájékozódni a protektorátusi kormány minden intézkedéséről és jogában áll annak tanácsokat adni. Olyan intézkedések ellen, amelyek a birodalom megkárosítására alkalmasak, a védnök tiltakozást jelenthet be, továbbá törvényredekkezők és egyéb jogszabályok közigazgatási intézkedések, vagy jogerős bírói ítéletek hatályon kívül helyezésére is joga van.

6. A protektorátus külügyeit a német birodalom látja el. A birodalom a közös érdekeket tartja szem előtt. A protektorátus a birodalmi kormánynál követ által képviselést kap.

7. A birodalom katonai védelmet nyújt a protektorátusnak és ezért a protektorátus területén helyőrségeket és katonai intézményeket tart fenn. A belső rend fenntartását a protektorátus saját szervei végzik, amelyeknek létszámát és felügyelését a birodalmi kormány állapítja meg.

8. A birodalom közvetlen felügyeletet gyakorol a forgalom, a posta és távirat intézmények felett.

9. A protektorátus a német birodalom vámterületéhez tartozik.

10. A márka mellett további intézkedésig a cseh korona is fizetési eszközzel használható.

11. A birodalomnak jogában áll, hogy közös érdekből jogszabályokat életbejeleztessen, esetleg egyes közigazgatási ágazatokat átvegyen. A birodalmi kormány a biztonság és rend fenntartása érdekében jogosult a szükséges intézkedéseket megtenni.

12. A Cseh- és Morvaországban ezidőszori érvényes jogszabályok megmaradnak, ha nem ellentétesek a birodalmi védelem szellemével.

13. E kiáltvány kérésűvitelére a birodalmi belügyminiszter és a többi minisztériumok jogszabályokat hozhatnak ki.

A DNB jelentése szerint német hivatalos cáfolat érkezett arra vonatkozólag, hogy Pozsonyban német sorkatonaság, vagy nagyobb német haderő tartózkodnék. E híradást a külföldi sajtó terjeszti. A várost fellebbogózták a szlovák nemzeti és a német horog-keresztű zászlókkal. A pozsonyi jelentések szerint a Szlovákia területén tartózkodó cseh tiszteket és katonákat két hét alatt kivétel nélkül cseh területre teszik át.

Egy szlovák bizottság Brnmbé és Prágába utazott, ahol néhány részletkérdést tárgyalnak meg.

Mach Sándor a Hlinka gárda főparancsnoka rendeletet adott ki, amelynek értelmében a zsidók házaikat, üzleteiket, vagy raktáraikat nem díszíthetik nemzeti lobogókkal. A zsidók nem viselhetnek nemzeti színű kokárdákat. (Rador.)

A memeli németek ultimátumot intéztek a litván kormányhoz

Kaunas. (Rador.) A Havas-iroda jelenti, hogy Kaunasban határozottan azt állítják, miszerint dr. Neumann, a memeli németek vezére, jegyzéket intézett a litván kormányhoz és követelte, hogy az autonóm terület független államnak ismerjék el. A jegyzék kifejezése nem ismeretesek, de nincs kizárva, hogy az ultimátum jellegű és 24 óras tartamú szab meg.

nek ellenállása következtében nehézségek árán történik.

3. Csáky gróf külügyminiszter kijelentette, hogy semmiféle obstrukcióval sem élnek azok ellen, akik elismerik a magyar kormányt.

A magyar csapatok előrenyomulása indokolt és szükséges is ama Ruténlában élő magyarok élete és javai biztosítása érdekében, akiket az ott uralkodó terror és anarchia fenyeget.

London. A Daily Telegraph jelenti, hogy Németország tárgyalásokat kezdett Lengyelországgal Bohumin városnak és vasúti állomásának átengedésére, amelyet tavaly októberben a lengyelek elvettek Csehországtól. Ennek a városnak másik neve Oderberg és ez a legfontosabb csomópontja a Csehországból és Sziléziából Szlovákiába vezető vasútvonalnak. Lengyelországban különben nagy bizonytalanság uralkodik Németország jövő terveit illetően és a lengyel hivatalos körök egyelőre nagyon óvakodnak az állásfoglalástól.

A romániai csehszlovák és a csehszlovákiai román követség megszűnése

Bucurestiből jelentik: A volt csehszlovák követség épületének homlokzatáról levették a csehszlovák zászlót és kitzették a horogkeresztes lobogót. A követséget lepecsételték. Veverka, Csehszlovákia utolsó meghatalmazott minisztere búcsulátogatáson jelent meg több politikai vezetőnél, akiktől ugyanazt a jóindulatot kérte az országban tartózkodó csehszlovákok számára, mint ami eddig is megnyilvánult.

Prága. George Leca-t, Románia prágai meghatalmazott miniszterét visszahívták. A követség megszűnik és az ügyek vitelét konzulátus veszi át. (Rador.)

Máramarossziget. Lapjelentések szerint, amelyeket távbeszélő útján továbbítottak Máramarosszigetről Bucurestibe, a volt Kárpát-ukrajna számos falvának és városának lakossága határozatot szavazott meg, amelyben azt kéri, hogy Kárpátját csatolják Romániához.

Máramarosszigetről jelentik: Volosin volt Kárpátukrajnai miniszterelnök ma reggel Máramarosszigetről Kolozsvárra utazott, ahol néhány napot tölt. Brascaiko huszti püspök és Cocersan helyettes miniszterelnök Máramarosszigeten tartózkodnak.

A határon túl, a volt Kárpátukrajna területén

Ne féljen...

mert én védem a bőrét!
A legrosszabb időjárástól sincs mit félnie, ha bőrét kimenés előtt NIVEA-val bedörzsöli. Csak a NIVEA tartalmazza az Eucerit bőr-erősítő szert.

óriási menekült torlódás uralkodik, polgárok és katonák zsúfolódtak össze, valamint nagymennyiségű hadianyag.

Felfegyverzett rendőrsztagok cirkálnak az északi határmenti Halmitól Máramarosszigetig, hogy megakadályozzák minden tilos határ-átlépést Románia területére.

Prága. (Rador.) Ma hajnalban Jean Bata az ismert cseh nagyiparos munkatársaival együtt repülőgépen Belgrádba távozott, ahonnan Londonba folytatja útját és valószínűleg itt telepíti le vállalkozását.

Bucurestiből jelentik: A bucarestii csehszlovák követség személyzete, akik az események következtében német állampolgárok lettek, elhatározták, hogy Angliában telepednek le. (Rador.)

színelő diplomáciai következményekkel fog járni.

Duff Cooper rendkívül éles támadást intézett Hitler ellen és általános feltűnést keltett, hogy az alsóház speakerje nem avatkozott bele a vitába.

Megállapította a volt miniszter, hogy a német-angol flottagegyezményt sohasem látta sem ő, sem hivocinek tábora szívesen és

Angliának most már minden eshetőségre készen, meg kell erősíteni helyzetét.

Ha Anglia elveszti biztonságát, olyan sors éri, amely Csehszlovákia sorsánál is borzalmasabb lesz.

A vitában Fletcher munkaspárti képviselő Chamberlain miniszterelnök politikáját bírálva azt mondta, hogy számára nem volt öröm látni az angol miniszterelnök megaláztatását. Ezután ő is erősen sértegette Hitler személyét.

Az alsóházban az ellenzéki képviselők kérdést intéztek a kormányhoz, amelyre Simon kinestári kancellár válaszolt, hogy

a kormány épp most tanácskozik azon, vajon visszahívja-e a brit birodalom nagykövétét Berlinből.

Egyidejűleg közölte, hogy a német kormány valószínűleg szintén visszarendeli londoni nagykövétét és így módon kíván kifejezést adni megütözésének afelett, hogy az alsóházban a kormány képviselője nem utasította vissza megfelelő módon Németország ellen irányult támadásokat.

A „Daily Telegraph” szernt Halifax lord külügyminiszter a londoni német nagykövet előtt a legnagyobb nyíltsággal beszélt a legutóbbi csehországi eseményekről és ezuttal sokkal határozottabb hangot használt, mint a szerdán átnyújtott angol jegyzékben.

Mussolinit idézi a francia sajtó...

Páris. (Rador.) A Havas ügynökség jelenti: A francia lapok tovább folytatják a müncheni egyezmény megsértése miatti éleshangú sajtóhadjáratukat. A Petit Parisien ezeket írja: „A világ lelkiismerete súlyos sebet szenvedett, mert az aláírt megegyezéseket nem tartják tiszteletben. Hitler kancellár Münchenben kötelezettséget vállalt, amelyet megsértett. A lap feltételezi, hogy a cseh köztársaság elnöke csak erős fenyegetések sulya alatt írta alá a Berlinben kiadott közleményt és ilyen körülmények között vajjon milyen értéke van az aláírásnak? Franciaországnak és Angliának nem szabad tudomásul venni ezt a változást.”

A Journal cikke így hangzik: „Szerdán este Fülöp hesseni nagyherceg, akinek a savoiai her-

URANIA premierzozgó TEL: 12-82

„Hajnalhasadás”

VICKY BAUM regénye után

Danielle Darrieux legszebb alakítása. Re: dezte: Henri Deolin (a ferje). — Pertis Paul é gányzenekarának közreműködésével.

3 (mér. k.) 5. 7.15. 9.30.

Gafencu külügyminiszter megbeszélései

Bucurestiből jelentik: Gafencu külügyminiszter a csütörtöki nap folyamán állandóan összeköttetésben volt a különböző fővárosokban lévő román követségekkel.

Gafencu külügyminiszter megbeszéléseket folytatott Fabricius német meghatalmazott miniszterrel, Ducicj bucaresti-i jugoszláv követtel, Bárdossy bucaresti-i magyar meghatalmazott miniszterrel, Guntber bucaresti-i Egyesült Államok meghatalmazott miniszterrel és Sir Reginal Hoare bucaresti-i angol meghatalmazott miniszterrel. Gafencu ugyancsak megbeszélést tartott Nicolae Iorga professzorral. (Rador.)

Németország nem ellenzi Kárpátaljának Magyarországhoz való csatolását

London. Göring tábornagy kijelentette Ward Pricenek, a Daily Mail főszerkesztőjének adott nyilatkozatában azt is, hogy Németország nem emel kifogást a Kárpátaljának Magyarországhoz való csatolása ellen. Megemlítette, hogy Volosin miniszterelnök is Németország protektorátusát kérte, de elkésett vele.

III.

A világpolitikai koncert-termek

ujabb vezérszólamai

Továbbra is szilárd a Chamberlain-kormány helyzete

London. (Rador.) A pénteken megjelent angol lapok a középeurópai események alakulása következtében beállott nyugtalanságról írva, megállapítják, hogy a konzervatív képviselők többsége

a kötelező katonai szolgálat bevezetése érdekében mozgalmat indít.

A Times szerint a konzervatív képviselők gyűlésükön alaposan megvitatták az európai helyzetet. Hír szerint

csak kevés képviselő bírálta Chamberlain miniszterelnök külpolitikai ténykedését, és így helyzete nem is rendült meg.

Sir Alfréd Knox a többségi képviselők véleményét a következőkben foglalta össze:

— Nincs idő a vádaskodásra, mert fel kell készülni a jövőre.

A Chamberlainhoz közelálló körök úgy tudják, hogy a miniszterelnök

ujabb erőfeszítéseket fog tenni az európai helyzet megmentésére.

hogy ilyen módon rehabilitálja politikáját.

Chamberlain miniszterelnök, különben holnap lesz hetven esztendő. Ebből az alkalmából szülővárosában, Birminghamban beszédet tartott.

Beszédében leszögezte Anglia magatartását Csehország bekebelezésével kapcsolatban.

Londonból jelentik: Duff Cooper volt angol tengerészeti miniszter csütörtök este az angol alsóházi vitában olyan éles hangú beszédet mondott, amely tekintettel arra, hogy Hitler német birodalmi vezér személyét sem kímélte, való-

A kínaiak két tartományban megengedik a zsidók települését

Londonból jelentik: A „Times“ foglalkozik a kínai kormány terveivel, amely szerint szívesen elhelyeznek az ország területén Európából menekült zsidókat.

A lap szerint a kínai kormány Hainan-szigetet akarta felajánlani az Európából menekülő zsidóságnak, de ezt a szigetet időközben a japánok elfoglalták. Az újabb tervek szerint a kínai kormány két jelentős nagyságú kínai tartományt akar átengedni a zsidóságnak.

Mit visz Beck lengyel külügyminiszter Londonba..?

„A méltányosság és igazságosság szel'emében“ — E'öterjesztés a romániai és lengyelországi zsidók kivándoroltatásáról

Ismeretes, hogy Gafencu külügyminiszter varsói útja után az újságírók előtt kifejtette, hogy tanácskozás volt a zsidókérdésben is, amely Romániában és Lengyelországban — Gafencu szerint — ugyanolyan módon vetődött fel. Közölte Gafencu, hogy Beck londoni útja során a zsidókérdésben Románia nevében is javaslatot fog tenni a zsidókérdés megoldására, amelyet azonban csak széles nemzetközi mederben, a méltányosság és igazságosság szellemében lehet megoldani.

A román sajtó egyrésze, — élén Pamfil Sei-

caruval — sürgette, hogy a zsidókérdésben kidolgozott közös lengyel—román álláspontot, illetve javaslatot mihamarabb hozzák nyilvánosságra. Ez eddig nem történt meg, azonban

a külföldi lapok már részleteket közölnek a Londonban előterjesztendő hivatalos lengyel és román álláspontról.

Módunkban áll a londoni lapok varsói jelentése alapján ismertetni a hivatalos román álláspont alapjait.

A román zsidók állampolgári egyenlősége megmarad

A román kormány a zsidókérdésben elfoglalt álláspontját a népesedési statisztikára alapítja. Ez megállapítja, hogy a háború után Romániában letelepedett zsidók egyik része Oroszországból, a bolsevik forradalom kitörése után, másik része Galiciából vándorolt az országba, az elmúlt 20 év alatt. Ez a bevándorlás változtatta meg a romániai zsidók arányszámát az összlakossághoz viszonyítva. A román kormány szándéka a zsidók számát a háborúelőtti arányszámra leszállítani, anélkül, hogy az országban maradt zsidók jogait csorbítaná. A romániai zsidók száma 900.000, tehát az összlakosság öt százaléka. Ebből eddig vagy 100 ezer zsidót fosztottak meg román állampolgárságától, de ez a szám növekedni fog még március 31-ig, az állampolgársági revízió határidejéig, további ötvenezerrel. A román kormány tehát mindenekelőtt ennek a 150 ezer embernek a kivándorlását sürgeti. Tervbe van véve 8000 zsidó kivándorlása évente, egy eddig még nem nevezett gyarmatra. A devizakorlátozások ellenére, a kormány a kivándorlók egész vagyonára megadná a kiviteli engedélyt. A kivándorlást a kormány egy a közeljövőben lengyel mintára megalakítandó kivándorlási bizottsággal karöltve bonyolítaná le. Ebben a kivándorlási bizottságban a román zsidóság képviselői foglalnának helyet.

„Radikális és igazságtalan intézkedés nélkül“

A román kormány elgondolása szerint a zsidók kivándorlási akciója kizárólag több állam együttműködése esetén és a kivándorlók vagy azok pártfogói tőkéjének felhasználásával lehetséges. Az akció pénzügyi lebonyolításához tekintélyes alapra van szükség, hogy az esetleges gazdasági rengések elkerülhetők legyenek. Az autochton zsidó és nem-zsidó lakosság között nem lesz semmiféle közjogi különbség, az állampolgári egyenlőség megmarad. Atmeneti időre ugyan lesznek bizonyos korlátozások is egyes foglalkozási ágakban, de ezek az intézkedések a kivándorlási akció megindítása után nyomban hatályukat veszítik.

A lengyel aide-memoire szövegét nem ismerjük. Ellenben ismerünk olyan tervezetet, amely hasonlít a román tervezethez s amelyet a lengyel kormány komoly megfontolás tárgyává tett. Ezt a tervezetet Glaser Mihály lengyel közigazdász dolgozta ki a lengyelországi zsidók tömeges kivándorlásának finanszírozására.

Tudvalevő, hogy a lengyel kormány mindenáron el akarja kerülni a zsidókérdésnek drasztikus módszerekkel való megoldását. Állampolgársági jogok megcsorbítását nem tervezi. Beck külügyminiszter Londonban e kérdés egyetlen észszerű megoldását, a kivándorlás elősegítését terjeszti majd elő. De a lengyel kormány nem fogja a zsidókat kivándorlásra kényszeríteni, hanem — mint ez a nemzeti egység táborának legutóbbi tanácsülésén elhangzott nyilatkozatokból kitűnik, — csu-

pán önkéntes kivándorlásról lesz szó. A kivándorlók között épúgy lesznek majd szegények, mint módosak. Ez utóbbiak vagyonának kiviteléről gondoskodni kell olyképpen, hogy azt tulajdonosaik lehetőleg egészen kápiák meg, de anélkül, hogy ez a pénzügyi művellet megrázkódtatással járjon Lengyelországra. A tervezet szerint összeírják a kivá-

Gabriel Marinescu belügyi alminiszter látogatása Aradon és Temesváron

Temesvárról jelentik: Gabriel Marinescu tábornok, belügyi alminiszter, Ilescu tábornok és több magasrangú rendőrtiszt kíséretében Temesvárra érkezett, ahol a pályaudvaron Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezértitkár, Dragalina Cornel tábornok, Tieran Emil főpolgármester, Sava Cornel állambiztonsági vezér felügyelő, Gruta Ovidiu rendőrkezes és számos más előkelőség fogadta a minisztert és kíséretét. Az alminiszter hivatalos látogatást tett a rendőrségen, majd ellenőrző körútra ment Aradot kereste fel.

Az előkelő vendégeket Aradon a hatóságok vezetői fogadták. A belügyi alminiszter kíséretének társaságában felkereszte a rendőrkezesúrát, ahol Murgau Liviu rendőrkezes fogadta Gabriel Marinescu tábornokot, aki ellenőrzésének befejezése után legteljesebb megelégedését fejezte ki a munka menete körül tapasztalt rendért. A rendőrségről a csendőrszárnny parancsnokságra hajtatót a miniszter. Ott Stoichitoiu Constantin alezredes, szárnyparancsnok fogadta az előkelő vendéget és a csendőrségen tartott inspekción után is legteljesebb elismerését fejezte ki a kitűnően szolgálat menetéért.

Katonai törvényszék elé került Teitelbaum szatmári főrabbi

és a „Habima“ zsidó szintársulat vizsgálva Pénzbüntetésre ítélték a főrabbit

Kolozsvárról jelentik: A „Habima“ név alatt működő Cernauti-i zsidó szintársulat a múlt év folyamán országos körútra indult. Ennek során április 2-án Szatmárra is ellátogattak. A szatmári ortodox zsidó hitközség vezetői azonban ugy látszik nem voltak megelégedve a társulat által képviselt eszmei irányzattal, amennyiben az előadásokkal szemben tartózkodó magatartást tanúsítottak. Az egyházközség főrabbija — a messze vidéken híres Teitelbaum loel —, aki egyben az erdélyi ortodox zsidóság egyházi feje is, szintén egyházközsége vezetőségének álláspontjára helyezkedett és a zsinagógában — állítólag — arra hívta fel híveit, hogy a társulat előadásait ne látogassák.

Rech Maxim szinigazgató sérelmesnek találta a főrabbi eljárását és ezért, személyi hitelrontás miatt, panaszt tett Teitelbaum ellen. Minthogy a tény elkövetésére a templomi 2000 lei pénzbüntetésre ítélte el.

rolni szándékozók vagyonát s annak értékét egy külön erre a célra alakuló központi pénzügyintézetnek adták át.

Az intézet élén a kormány, a zsidóság és pénzügyi körök megbízottai állnának. Ez a vagyon alapjául szolgálna egy kibocsátandó kölcsönnek, mely külföldön kerülne jegyzésre. Az ily módon szerzett devizát a Lengyel Nemzeti Bank kapná meg. Annak értékét új lengyel iparvállalatok felállítására fordítanák, amelyek kizárólag kivitelre szánt árut termelnének, kivándorolt zsidó importőrök megrendelésére. A kivándorolt zsidók tehát a Lengyelországból exportált áru értékéből jutnának kivitt vagyonukhoz. A központi pénzügyintézet hitelt nyújtana a kivándorolni óhajtó kézműveseknek, kiskereskedőknek és földműveseknek is.

Ez a terv főbb vonalaiban egyezik dr. Schacht tervével, azzal a különbséggel, hogy a német zsidók vagyonuknak csupán elenyésző hányadát kapnák kézhez, míg a lengyel zsidóktól tőkéjük csupán 15—20 százalékát vonnák le a pénzügyi és kivándorlási művellet lebonyolításánál felmerülő költségek fedezésére.

A fentiekből kitűnik, hogy úgy a lengyel, mint a román kormány is a zsidókérdés megoldását kizárólag a kivándorlásban látja, minden radikális és igazságtalan intézkedés életbeléptetése nélkül.

„A méltányosság és az igazságosság szellemében“ — mondotta Gafencu. Beck Londonban politikai körökön kívül pénzügyi körökkel is keres majd érintkezést a lengyel—román terv megvalósítására.

szószékét használta fel, a katonai törvényszék elé került az ügy.

A VI. hadtest bírósága — Negulescu Dumitru hadbíró-alezredes elnökletével — tegnap tartott tárgyalást e kérdésben. A főrabbi kihallgatásakor azt hangoztatta, hogy nem a vád szerint nekitulajdonított értelemben beszélt, hanem mindössze azt fejtette ki hívei előtt, miszerint semmi erkölcsi haszon nem származik a „Habima“ szintársulat előadásainak látogatásából.

Bebea Őrnagy, katonai ügyész az eredeti vádpontokra támaszkodva, szigorú büntetést kért, míg a vádlott védelmét ellátó dr. Gutiu Pavelescu Zenobia ügyvédnövédece beismertetésre hivatkozva, annak ártatlanságát hangoztatta.

A katonai törvényszék Teitelbaum loelt 2000 lei pénzbüntetésre ítélte el.

Uj szabályrendelet a közlekedés szabályozásáról:

1. Bevezették az egyirányu közlekedést
2. Ujra szabályozták a gyalogosforgalmat
3. Tilos lépésben hajtani

Egy naptól egy hónapig terjedő szabadságvesztéssel és száztól kétezer lei-ig terjedő pénzbírsággal sújtják a forgalmi kihágások elkövetőit

Néhány héttel ezelőtt történt bejelentésnek megfelelően a városvezetés bevezette az egyirányu közlekedést... a város közlekedésének általános megrendszabályozásáról.

- 1. Tilos a gépkocsivezetők számára közlekedés közben klaxonok, szirénák, vagy egyéb hangszavú jező-készülékek használata. Napközben reggel héttől este kilencig mélyhangú dudával kötelesek a gépjárművek...
2. Tilos munkanapokon este héttől kilencig, vasár- és ünnepnapokon pedig egész nap a Maria királyné utának Bratianu-ucca és Horia-ucca közötti szakaszán gyermekekkel közlekedni...
3. Ló- és gépjárműveknek, amelyek a vasútállomástól haladnak a város felé...

- 4. A Maria királyné és Ferdinand király utján tilos trakorok, súlyos járművek, parasztszekerek, társzekerék és egyéb ilyen természetű járművek közlekedése...
5. Szigorúan tilos járműveknek a Matei Corvin, Áverescu tábornagy, Metianu, Golds uccákban, az Avram Iancu téren a Goga, Berthelot, Eminescu, Bratianu, C. Pop, Moise Nicéara és dr. Ioan Petru uccákban való állomásozása...
6. Jármű-állomáshelyekül a következőket jelöli ki a városvezetés...
7. Tilos olyan parasztkocsinak a közlekedése, amelyeknél a ló a rud egyoldalára van fogva...
8. Tilos mindennemű jármű számára a lépésben való közlekedés...
9. A gépkocsik sebességének legmagasabb határa 25 km/h...
10. Azok a szekerek, amelyek a cukorgyártásból ré-

paszeletet szállítanak, nem közlekedhetnek a Maria királyné, Ferdinand és Carol király utakon, a Dragalina uton, a Tribunul Dobra, Matei Corvin, Gr. Alexandrescu, Mărășesti és Gh. Popa uccákon.

11. Tilos kerékpárosok számára: a) gyalogjárók, parkokban és allékban való közlekedés, b) úgy haladni, hogy kezük ne legyen a kormányon, c) a gépen kinn-tartott főtámasztól utast magukkal vinniük, d) egy- más mellett olyan módon haladni, hogy ezzel a for- galmat akadályozzák...

12. Házból, vagy mellékucskákból való kihajtás alkalmával azokat a járműveket illeti meg elsőbbség, amelyek már az uccán közlekedtek.

13. Gyalogjárók kizárólag a járdát használhatják és tilos számukra a kocsiuton való közlekedés, vagy állomásozás, mint ahogyan a gyalogjárón való csoportosulás is tilos, ha akadályozza a közlekedést...

14. A közuti gépkocsik állomáshelyein tilos bármiféle jármű állomásozása.

15. A bérkocsiosok kötelesek nagy gondot vigyázni, hogy kocsiuk, lovak és összes felszerelési tárgyaik a legnagyobb rendben legyenek...

Bársony kötött ruház a Neuman-palotában!

A következő szakaszok a szabályrendelet végrehá- tásokról és büntetésekről in ézkedik. Kihágás esetén a büntetés egy naptól egy hónapig terjedő szabadságvesztés és 100-2000 leiig terjedő pénzbírság, kivéve az első pont megsértését...

* Március 23-án lesz Felhő Ervin bohózatostie az Iparos Otthonban, Felhő Ervinnek, a kitünő komikus- nak nagyszabásu bohózatot is nem mint jeleztük, már- cius 22-én, hanem egy nappal később, március 23-án, lesz, miután az előzőr hirdetett napon a terem foglalt...

Nagy érdeklődés nyilvánul meg az aradi háztulajdonosok vasárnapl közgyűlése iránt

Az aradi Háztulajdonosok Szindikátusa, - mint már jelentettük, - vasárnap délelőtt a városháza nagytermében tartja meg rendes évi közgyűlést. A szokásos közgyűlési pontok- on kívül számos időszerű kérdést tárgyalnak le és ezért érthető módon általános érdeklődés nyilvánul meg a háztulajdonosok körében...

Békét követel Ma rid lakossága

Burgos. A spanyol nemzeti hadsereg fő- parancsnoksága meggyorsította előkészületeit a madridi front különböző szakaszain megin- duló hadmozdulatok végrehajtására.

Harmadfelezer külföldi zsidó készül elhagyni Olaszország területét

Róma. Körülbelül harmadfelezer külföldi zsidót szombaton értesítettek az illetékes hatóságok, hogy vasárnap éjfélig el kell hagyniuk Olaszországot, az új fajvédelmi törvény rendelkezéseinek értelmében. A fasiszta nagytanács még tavaly, október 6-án úgy határozott, hogy kiutasítja a külföldi zsidókat, akiknek számuk megközelíti a hétezeret.

Olaszország új hazát kínált nekik Abesz- sziniában, de csak kevesen hajlandók oda menni. A külföldi zsidók képviselői azzal a ké- resssel fordultak az olasz kormányhoz...

Zsidó tiltakozó sztrájk Palesztinában. Jeruszá- lemből jelenik: A zsidó nemzeti tanács határozatára az angol javaslatok elleni tiltakozásként hétfő reggeltől kezdődőleg a zsidóság 24 órás sztrájkot rendez.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁR: ANGEL gyógyvszerész, Piata Catedralei 16. (Tel.: 15-30.) OMEȘCU gyógyvszertár, Bulev. Reg. Matia 16 KESZTENBAUM gyógyvszertár, Strada Mără- sestii 68. (Tel.: 14-70.)

SCALA-MOZGO TELEFON: 29-10. Kettős sláger premier! 1. MARX TESTVÉRER Botrány a szállóban 2. RAMON NOVARRO „A S E J K” FOX JOURNAL.

Az aradi Városi Színház 1939. márc. 18-án este 9 órakor Alhambra revüszínház „Alhambra! 1000 évig béke” 61 képből álló revüjét adja elő a megszokott program rendezésben. — Jegyek a líbraria Diczana-ban kaphatók.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Argentina rövidesen jelentős ajánlatokkal jelenik meg a buza világpiacán

Az Aradi Közlöny legutóbbi számában megemlékeztünk arról, hogy Németország és Olaszország újból fokozottabb mértékben érdeklődött a romániai buza iránt. A román gabonaexportőrök helyzete egyébként is kedvezőnek mondható, mert az európai piacokon még nem jelentkezett a kiváló minőségű argentinai buza, amelynek idén jelentős termése volt. Az exportőröknek az az érdeke, hogy készleteiket minél előbb értékesítsék, mert előreláthatólag rövidesen meg kell küzdeni a dél-amerikai buza versenyével. Argentina nem vár sokáig az importáló államok érdeklődésére, mert természetesen arra törekszik, hogy termését minél előbb értékesítse és ezért a búzát világpiaci paritáson alul kínálja majd eladásra. Ez egyébként előrelátható is volt és erre következtetni lehetett abból a magatartásból, amelyet Argentina a legutóbbi bu-

zakonferencián tanúsított. Általános tehát az a vélemény, hogy a romániai exportőrök készleteik minél gyorsabb értékesítésére kell törekedjenek. Ezt az álláspontot egyébként alátámasztja az a körülmény is, hogy a buza-vetések télen szépen fejlődtek, így tehát jó termésre van kilátás.

A tengerentúli államok közül az argentin verseny ellenére eddig egyedül Kanadának sikerült nagyobb mennyiségű búzát elhelyeznie. Az Egyesült-Államok exportja mérsékeltebb volt. Ausztrália nem jelentkezett az európai piacokon és csupán Kinában, Indiában és Oroszország keleti részén helyezett el nagyobb mennyiségeket.

Az európai importőr államok közül nagyobb vásárlásokat egyedül Anglia eszközöl, amely tartalékokat gyűjt. A nemzeti Spanyolország jelentéktelen mennyiségeket vásárolt.

Megegyezéssel ért véget a közel 80 éves felsővisoi erdőper

Ezer famunkás jut állandó munkaalkalomhoz a megegyezés révén

Szatmárról jelentik: Hetvenhét év óta folyó erdőpernek vetett véget Kolozsváron Tataru Coriolan dr., Szamos tartomány kormányzója. A felsővisoi erdőperrel van szó, amely évtizedeken keresztül foglalkoztatta az összes bírói fórumokat. A híres per 1852-ben indult meg, 26-000 hold erdőség tulajdonjogának tisztázása miatt, a felsővisoi közbirtokosság, az egyes birtokosok és az állam között. Kézilben foglalkozott vele a magyar kuria és a magyar állam mindkét alkalommal elveszítette a pert. A monstre-per költségeit eddig 15 millió leire becsülik.

A főhatalomváltás után a román állam átvette a pert és most már az itteni igazságszolgáltatás előtt folyt válogatlan hevesességgel. Természetes, hogy a közel évszázados pereskedésnek súlyos közgazdasági következményei is voltak, amennyiben a fakitermelés

ezalatt szünetelt a per tárgyát képező hatalmas erdőségben és a környék lakossága munka nélkül tengődött.

Tataru Coriolan dr. volt az aki bátor kézzel nyult a bonyolult kérdés elintézéséhez. A napokban magához hívatta az érdekelteket és teljes 12 órán keresztül tartó tárgyalás után megegyezést hozott létre közöttük. Az egyezés feltételeit az összes érdekeltek elfogadták és az egyezményt aláírták.

Az egyezmény aláírása után, a felsővisoi közbirtokossági erdőben, szövetkezeti alapon, megindul végre a termelés. Elsősorban a szövetkezet munkástagjait fogják az erdőben foglalkoztatni. A megegyezés révén körülbelül ezer famunkás kap állandó munkát Felsővisón, úgyhogy ez a megegyezés Máramaros-megye közgazdasági életére is jótékony hatást fog gyakorolni.

A nemzetközi események hatása a pénzpiacra

Az „Argus” című lap jelentése szerint a legutóbbi napok nemzetközi eseményei csak kis mértékben befolyásolták a román piacot. A lap többek között a következőket írja:

Az értéktőzsdén csak kis árfolyameltérések voltak, ami azt bizonyítja, hogy a román piac nyugalmat fogadta a közép-európai eseményeket.

Az állampapírok hivatalos árfolyama a következőképpen alakult: Desvoltarea 66 és ötnyolcad az előző napi 66 és hétnyolcaddal szemben. Consolidarea 45 és hétnyolcad az előző napi 46-tal szemben. Expropriarea 62 és fél 62 és hétnyolcaddal szemben. Inzestrarea 86 és hétnyolcad 86 és egynegyeddel szemben. A szabadforgalomban ezzel szemben az árak emelkedtek.

A részvények árfolyamaiban is csak jelentéktelen változások voltak.

A valuták a szabadforgalomban a régi árfolyamok körül mozogtak. Az angol font árfolyama a szabadforgalomban 1600 lej volt.

A közép-európai események természetesen közelről érdeklik azokat az importőröket és exportőröket, akik Csehszlovákiával üzleti összeköttetésben állottak. A most bekövetkezett változás számos problémát vet fel a múltban létrejött üzletek elszámolásával kapcsolatban. Különösen a romániai exportőröket érdekli a kérdés, akik eddig hitelet szállítottak árut Csehszlovákiába. A helyzet tisztázásáig erre való tekintettel

megszüntettek mindennemű átutalást a volt csehszlovák területek számára. Beavatottak úgy tudják, hogy az exportőrök

március 15-ig clearingbe befizetett összegek ellenértékét a régi 468-as árfolyamon kapják meg. A későbbi befizetések árfolyamát ezentul állapítják meg.

Tisztázzuk a kérdést:

R. G. Arad. Ha ön a patenta fixa alá esik, vagyis adóját 150 ezer lei évi jövedelmét meg nem haladó jövedelem után röjja le és lefizette a könyveléssel kapcsolatos általános-összeget, jogában áll üzleti könyvében havonta eszközölni a bejegyzéseket. Ugyanez az azonban köteles az egyes tételeket időrendi sorrendben bevezetni, a pontos dátum feltüntetésével. A bejegyzések a legegyszerűbb formában történhetnek, a lényeg azonban a pénzügyminisztérium 1938. május 27-iki 86.013. sz. rendeletének értelmében az, hogy az üzleti könyvből a forgalom összege kitünjön.

N. F. KERESKEDŐ. Ön egyik legutóbbi üzenetünkkel kapcsolatban érdeklődik. Az említett üzenetben közöltük, hogy a fuvarosokkal eszközölt szállítványok után fizetni kell az 1.40 százalékos proporcionális adót és az 1 ezrelékes repülőbélyegilletéket, amelyről a repülőbélyegtvörvény VII. fejezete intézkedik. A hordárokknak vagy egyéb napszámosoknak kifizetett olyan összegek után, amelyeket ezek azért kapnak, mert felraknak, vagy leraknak árut, az említett illeték nem fizetendő. Ezekre az összegekre ugyanis nem vonatkozik a törvény 15. szakaszának 3. bekezdésében foglalt egyetlen intézkedés sem. Fizetni kell ellenben az illetéket akkor is, ha a szállítás alkalmi fuvarosok után történik, ha azt mezőgazdák vállalják szabad idejüben. A törvény nem tesz megkülönböztetést az alkalmi, vagy az állandó fuvarosok között.

Városi szabályrendelet a gyümölcsfák védelméről

Aradváros vezetősége a mezőgazdaság támogatásáról intézkedő törvényre való hivatkozással, érdekes szabályrendeletet bocsátott ki a gyümölcsfák védelméről, valamint a káros rovarok férgék és élősködők pusztításáról. A szabályrendelet, amely az említett törvényen kívül a büntető törvénykönyvre és a közigazgatási törvényre is hivatkozik, a következő fontosabb intézkedéseket tartalmazza:

1. Az összes gyümölcskertek és általában a gyümölcsfajtajdonosok kötelesek 1939 március 31-ig megtisztítani a gyümölcsfákat, élőskövyeneket, mindennemű bokrokat a hernyófészkektől, valamint az összes egyéb káros férgektől és élősködőktől, amelyeket egy helyre összegyűjtve el kell égetniük.

2. A fenti időpont után még előforduló káros bogarak, hernyók, élősködők pusztítására a fészkek összegyűjtése és elégetése mellett, vegyi anyagokkal kell permetezni és enyvévek alkalmazandók.

3. Jelen rendelkezések ellen elkövetett véttség esetén a Büntetőtörvénykönyv 378. szakasza alapján eljárás indult a gyümölcsfák megtisztítását pedig hivatalból végzik el, a tulajdonos terhére és felelőségére.

4. Az itt közölt szabályrendelet végrehajtásával, a gyümölcsösök és gyümölcsfák ellenőrzésére a rendőrség és a város közegei nyerneik megbízatást.

A hetipiac árai

Zöldségpiac: Burgonya kg. 3—4 lei, hagyma 5—7, száraz bab 10—11, torma drb. 3—5, lencse kg. 7—8, répa kötege 2, paszternák 2, petrezselyem két köteg 1 lei, hónapos retek kötege 2, paraj kg. 1, fokhagyma kg. 6—8, fejes káposzta drb. 2—5, savanyu káposzta kg. 7—9, levesbe való zöldség kötege 2—3 lei.

Tej- és tejtermékek: Tehénturó kg. 14—16 lei, juhturó 22—40, tehéntej literje 5—6, tejsajl 25—40, vaj kg. 70—90 lei, tojás drb. 1.40—1.50 lei. Gyümölcspiac: Alma kg. 10—16 lei, dió 22, hámozott dió 76—80 lei, narancs 32—50 kg, citrom darabja 3—4 lei.

Baromfi: Tyúk párja 120—150 lei, kövér liba 600—650, sovány liba 240—280, csirke 60—80, kövér kacska 260—300, sovány kacska 120—180 lei.

— AZ UGIR A GÁZÁLARCOK BESZERZÉSI HATÁRIDÉJÉNEK MEGHOSSZABBÍTÁSÁT KÉRI. Amint már jelentettük, a kormány elrendelte, hogy a magánvállalatok záros határidőn belül gázárcok szerezenek be tisztviselőik és munkásaik részére. Az UGIR most tárgyalásokat kezdett az illetékes hatóságokkal, nevezőbb fizetési feltételek és a gázárcok beszerzési határidejének eltolása érdekében.

Kedvezményes utazás

New-Yorkba

a viláskiállítás alkalmából

HOLLAND-AMERIKA LINE

KÉNYELMES ÚJ HAJÓIVAL,
ugyszintén rendszeres utazások

Canadába
Középamerikába
Ausztráliába
Délamerikába
Afrikába és Keletre

Beiratkozások, információk és prospektusok
ORT. utazási irodáiban:
ARAD, Cal. Banatului 2. Tel. 13-50.
TIMISOARA, str. Venetia 2. Tel. 39-30.
BUCURESTI, Calea Victoriei 70. et. I.
Tel. 4.41.65.

Cassa de Pastrare Generala din Arad S. A. — Aradi Általános Takarékpénztár Rt.

Vagyon

MÉRLEG-SZAMLA 1938 december hó 31-én.

Teher

	Lei	Lei	Lei		Lei	Lei	Lei
Készpénzkészlet:				Részvénytőke			32,500.000
A pénztárban	7,916.865			Tartalékalapok:			
A B. N. R.-nél és a CEC-nél elhelyezve	20,195.817			Törvényes és alapszabályszerű tartalékok			17,702.688
Lejárt szelvények	18.371		28,131.053	Leírás tartalékok:			
Azonnal esedékes bankkövetelések:				a) Kétes követelések tartalék-alapja	4,500.000		
Belföldön	3,723.652			b) Ingatlan tartalékalap	1,000.000		5,500.000
Külföldön	1,007.880		4,731.532	Értékpapírok áriolyankülömbözeti alapja			898.651
Értékpapírtárca:				Betétek:			
I. Románia címletek:				I. Belföldről:			
1. Fix kamatozásúak				1. Bemutatóra vagy névre szóló, de bemutatónak fizetendő:	Látra	Határidőre	
a) Áll. értékpapírok né. 297.000	184.274			a) Bemutatóra szóló, betétkönyvvel — — 341.320	8,263.116		8,604.436
b) Záloglevelek és kötvények né. 200	80	184.354		b) Nevre szóló, de bemutatónak fizetendő betétkönyvvel — — 3,600.545	18,845.481	17,445.976	28,050.412
2. Változó kamatozásúak:				2. Nevre szóló:			
a) Tőzsdén jegyzett címletek né. 6.000	6.459			a) Nevre szóló betétkönyvre — — 2,442.901	9,747.848	12,190.749	38,241.161
b) Tőzsdén nem jegyzett címletek né. 143.900	72.797	79.256		Összesen: 6,384,766/31,856,395			
II. Külföldi címletek né. 2.300		1.800	265.410	Hitelezők:			
Összesen né. 449.400				Belföldről: látra			20,286.639
Rendes tartalékalap értékei:				Fel nem vett osztalékok			86.519
Állami értékp.-ban né. 5,193.400			3,029.750	Egyéb számlák			1,812.174
Váltótárca:				Átmeneti számlák			550,000
Belföldön fizetendő:				Tiszta nyereség:			
Váltók külön fedezet nélkül:				Áthozat az előző évről	1,061.462		
a) Keresk. váltók 18,424.508				Folyó évi nyereség	3,321.751		4,383.213
b) Különféle váltók 304.218	18,728.726						
Váltó áru és értékpapír fedezettel	7.700						
Váltók jelzálog fedezettel	884.850		19,621.276				
Ebből peresítve 102.165							
Adósok:							
Belföldön: <small>Borgalmi váltók a tárcában</small>							
Adósok külön fedezet nélkül 981.000	5,290.075						
Adósok kereskedelmi érték fedezettel 4,678.000	8,009.120						
Adósok értékp. fedezettel 83.000	496.802						
Adósok áru fedezettel 344.000	3,436.716						
Adósok jelzálog fedezettel 16,314.000	23,113.510						
Adósok különböző fedezetekkel 848.000	10,037.677		50,388.400				
Összesen 23,248.000							
Az 1934. április 7-iki konverziós törvény kedvezményeiben részesült adósok (lecsökkentett tőkeösszeg)							
A tárcában			7,906.364				
Hosszulejáratu (törlesztéses) kölcsönök			3,844.531				
Ingatlanok:							
Intézeti székház			3,000.000				
Berendezés			1				
Egyéb számlák			547.728				
			121,461.040				121,461.040
NYILVÁNTARTÁSI SZÁMLÁK:				NYILVÁNTARTÁSI SZÁMLÁK:			
Alapszabályszerű óvadékok			1,463.000	Alapszabályszerű óvadékok letévi			1,463.000
Kezességi adósok és garancia levelek:				Kezességek és garanciák hitelezői:			
a) Belföldön			6,100.000	a) Belföldön			6,100.000
Fedezeti váltók:				Fedezeti váltók letévi			30,699.102
a) A tárcában			30,699.102	Beszédési értékek benyújtói			13,804.290
Beszédési értékek:				Jelzálogok, engedményezések áruk és egyéb fedezetek letévi			82,639.509
a) A tárcában	9,402.880			Értékpapír fedezetek letévi			1,154.000
b) Beszédésre elküldve	4,401.410		13,804.290	Értékpapírok és egyéb értékek letévi:			
Jelzálogok, engedményezések, áruk és egyéb fedezetek:				a) Belföldről			11,333.550
a) A tárcában			82,639.509	Kölcsönadott értékpapírok			745.500
Értékpapír fedezetek:							
a) A tárcában			1,154.000				
Értékpapír és egyéb érték letétek			11,333.550				
Kölcsönadott értékpapírok adósa			745.500				
			147,938.951				147,938.951

Arad, 1938. december hó 31-én.

Az igazgatóság:

A könyvelésért: **Mórocz Ferenc, s. k. cégvezető**

Lakatos Aladár, s. k. ügyv. igazgató

Dr. Vasile Avramescu, s. k.

Brandelez Henrik, s. k.

Domán Sándor, s. k.

Constantin N. Dumitrescu, s. k.

Faragó Rezső, s. k., adm. delegat

Hegyi Albert, s. k. igazg. elnök

Dr. Cornel Ianeu, s. k.

Schwarz Adolf, s. k.

A felügyelő-bizottság:

Kaufmann Lajos, s. k.

Kiszely Gyula, s. k., expert cont.

Brutus Pacurariu, s. k., expert cont.

Dr. Silviu Pascutiu, s. k.

